

El primer simposi sobre ajuts a la premsa a Europa va tenir lloc a Barcelona els dies 19 i 20 de juny.

Aquesta trobada va comptar amb la presència d'un centenar de responsables de polítiques de subvencions a les publicacions periòdiques de nombrosos països europeus. Aquest article és un extracte d'algunes de les intervencions i conclusions d'aquestes jornades

Debat sobre les ajudes a la premsa escrita

Text: Estel Huguet
Fotos: Sergio Ruiz

El suport i les subvencions atorgades pel poder polític a la premsa escrita sovint s'han vist qüestionades per la influència que aquestes poden exercir en la independència i el pluralisme d'un mitjà de comunicació. Tanmateix, les polítiques d'ajuts es consideren actualment un element fonamental per garantir la permanència d'un gran nombre de publicacions.

Quina seria, doncs, la millor manera de mantenir una informació escrita transparent i de qualitat? Aquest va ser el tema principal de debat en el primer simposi sobre els "Ajuts a la premsa a Europa: desenvolupament, pluralisme i transparència", que va tenir lloc el passat 19 i 20 de juny a Barcelona.

Un centenar de representants polítics, empresaris i professionals de diferents països europeus van analitzar durant dos dies quina és la situació actual en què es troben els mitjans escrits existents, i van considerar la importància de les subvencions estatals al sector en el context d'una societat que des de fa temps pateix una disminució constant del nombre de títols impresos i on la circulació de diaris és cada cop més minsa, en part degut a les noves tecnologies i a les informacions multimèdia.

En aquest sentit, la majoria dels assistents va destacar la necessitat de defi-

nir nous models de suport polític al sector periodístic que abordin els problemes econòmics i de mercats existents però que, al mateix temps, garanteixin la independència entre les empreses periodístiques i els governs.

Entre les noves maneres de sufragar el declivi del paper, es van prioritzar les subvencions destinades a publicacions considerades no líders o de segona, amb escassos recursos publicitaris o amb dificultats econòmiques. Dintre d'aquest grup s'inclouria la premsa local o de proximitat. Estanis Alcover, president de l'Associació Catalana de Premsa Comarcal (ACPC), va qüestionar si pel fet d'"editar en català a casa nostra hem de ser castigats i quedar fora de tots els circuits de publicitat, fins i tot de ser menysvalorats publicitàriament pel nostre propi Govern amb pseudoexcuses de professional de central de mitjans?", i va demanar "poder competir de tu a tu amb els editors en castellà". D'altra banda, també les publicacions impreses en llengües minoritàries i regionals es van contemplar com a principal objectiu dels ajuts polítics. Segons Günther Rautz, secretari general de l'Associació Europea de Premsa Escrita en Llengües Minoritàries i Regionals (MIDAS), aquests mitjans "ofereixen

Els experts demanen que es prioritzin les subvencions destinades a publicacions que no són líders del mercat

informació diària i serveis que els diaris nacionals donen en llengües majoritàries. Per tant, tenen un paper doble fonamental en el procés dinàmic de formar una “identitat europea”: d’una banda, com a protectors de les minories i les llengües menys utilitzades i, de l’altra, com a promotors de la diversitat cultural”. Davant d’aquesta presentació, va suggerir als estats que desenvolupessin “competències i finançament públic” per tal de facilitar l’accés al mercat d’aquest tipus de mitjans.

La premsa gratuïta també es va fer un lloc en aquest simposi. La creixent popularització dels diaris gratuïts ha

revolucionat el mercat de la comunicació i, en certa manera, ha modificat els hàbits de consum de la informació diària de determinat sector de l’opinió pública. El nou panorama comu-

Els experts destaquen que cal definir nous models de suport polític al sector periodístic que preservin la independència dels mitjans

nicatiu ha portat la Generalitat de Catalunya a incloure, per primera vegada, el sector de la premsa gratuïta dins el seu programa de subvencions. El president de l’Associació Catalana de Premsa Gratuïta,

Mateu Ros, considera que aquest és “un sector clau per al desenvolupament del sector de la comunicació a Catalunya i l’atenció de l’Administració cap a aquest sector hauria de

ser proporcional a la seva aportació lingüística, cultural, empresarial i periodística”.

El simposi va destacar la necessitat de donar

suport a la qualitat informativa destinant recursos a frenar la precarietat laboral del col·lectiu periodístic i a millorar les seves condicions de treball, i realitzant dotacions especials per als corresponsals, per a la

La premsa escrita torna a ser objecte de debat, aquesta vegada en un simposi que va reunir diferents experts a Barcelona

formació professional o per a la recerca en premsa.

DIFERENTS MANERES D'AJUDAR

Les subvencions a la premsa han existit des dels orígens de la mateixa, però el seu abast i la manera de fer-se presents han anat variant amb el temps. Per tal d'analitzar el suport que la premsa ha rebut al llarg de la història per part dels diferents poders polítics, l'Institut de Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (InCom-UAB) ha elaborat un estudi en el qual inclou diferents sistemes d'adjudicació d'ajuts a la premsa en diferents països del continent europeu.

D'aquest informe es desprèn que els països que inverteixen més diners en ajuts a les publicacions periòdiques –especialment a aquelles que ocupen una posició més fràgil al mercat– són els que tenen un nivell de vida i uns

índex de lectura de la premsa més elevats. Aquest seria el cas de Suècia, Noruega o Àustria, on l'intervencionisme estatal ha sabut conviure amb la llibertat de premsa. Així, tant a Àustria com a Suècia és un organisme governamental –la KommAustria i la Presstödsnämnden, respec-

Es va destacar la necessitat de donar suport a la qualitat informativa destinant recursos a frenar la precarietat laboral

tivament– qui s'encarrega de salvaguardar la pluralitat i la diversitat del mercat dels diaris. En el cas suec, es destinen 56 milions d'euros per mitjà de subvencions operatives, que es concedeixen a diaris públics amb continguts d'informació general o de debat polític escrits principalment en suec, o subvencions de distribució, destinades als diaris que disposen

d'una distribució comuna organitzada. Del model austríac, que inverteix 13 milions d'euros en ajuts directes a la premsa, destaquen, entre altres coses, els ajuts destinats a promoure la lectura de diaris i setmanaris a les escoles i associacions, així com a les editorials que subministren aquestes publicacions gratuïtament.

En una posició molt diferent se situen països com el Regne Unit o Alemanya, els quals refusen aquest tipus de polítiques al·legant que podrien crear certa dependència de la premsa vers els governants.

Pel que fa a l'Estat espanyol, actualment no disposa d'ajuts directes a la premsa, ja que va optar per abolir-los a finals dels vuitanta, amb l'entrada del país a la Unió Europea. De tota manera, el Govern continua donant suport als mitjans escrits gràcies a

ajuts indirectes, com ara descomptes en l'IVA o tarifes postals preferencials.

En aquest sentit, Alfonso Morales, assessor del Gabinet de la Secretaria d'Estat de Comunicació del Govern espanyol, considera que "sempre està latent el risc que els ajuts s'entenguin

A Espanya no existeixen els ajuts directes a la premsa des de finals dels anys vuitanta i tots els que es donen són indirectes

com un intent, de qui els concedeix, d'exercir control sobre els mitjans. Tanmateix, no es pot obviar l'efecte positiu que tenen quan serveixen per al foment efectiu de la independència i la pluralitat de la premsa".

APOSTES LINGÜÍSTIQUES

D'altra banda, en aquelles comunitats autònomes espanyoles com Catalunya, País Basc, Galícia, Astúries i Navarra, la premsa rep ajuts per raons lingüístiques. Així, a Catalunya, l'Institut Català de les Indústries Culturals (ICIC) dóna auxili a editorials i publicacions periòdiques en suport paper escrites en català o aranès que tenen domicili social a Catalunya.

A Suècia, Noruega o Àustria l'intervencionisme estatal ha sabut conviure amb la llibertat de premsa

Xavier Marcé, director de l'ICIC, apunta que "aquests ajuts tenen com a finalitat contribuir a la vertebració d'un espai de comunicació social i enriquir el patrimoni cultural del país, amb l'objectiu d'ampliar i consolidar el sector de l'edició de premsa escrita en català o en aranès".

D'altra banda, l'aposta del Govern basc per a la normalització de l'ús de l'euskera en els mitjans de comunica-

ció el va portar l'any 1982 a reconèixer el dret a tots els ciutadans de ser informats pels mitjans de comunicació socials tant en basc com en castellà. Aquest pas ha impulsat notablement el mercat de la premsa en basc en els darrers anys. Segons Patxi Baztarrika, viceconseller de política lingüística del Govern basc, la premsa basca disposa actualment "d'una difusió i una força més grans que mai pel que fa a publicacions, periodistes, lectors i mitjans de comunicació, però s'enfronta a la competència de les publicacions en castellà, més abundants i de més qualitat, i amb el suport d'organitzacions o empreses molt més competitives".

CRIDA UNITÀRIA

El primer simposi sobre Ajuts a la Premsa a Europa va estar organitzat conjuntament per la Secretaria de Comunicació de la Generalitat, l'Institut Català de les Indústries Culturals, el Patronat Català Pro Europa i l'Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona i va rebre la participació de més d'un centenar de responsables de polítiques de subvencions a les publicacions periòdiques de nombrosos països europeus.

Les conclusions d'aquesta trobada d'experts es presentaran properament tant al Govern espanyol així com als governs de les diferents comunitats autònomes, a la Comissió Europea, a la UNESCO i al Comitè de les Regions amb l'objectiu d'ajudar a fomentar polítiques de protecció a la premsa i garantir el pluralisme, la transparència, així com la diversitat cultural i lingüística d'Europa.

M

A

Estratègies i comunicació política

Curs 2006 - 2007

■ Tercera edició

Director

Gabriel Colomé

P

ICPS

Institut de Ciències Polítiques i Socials
Adscrit a la Universitat Autònoma de Barcelona

www.icps.cat

USC
UNIVERSIDADE
DE SANTIAGO
DE COMPOSTELA